

VU Research Portal

Rechercheur, vermom u niet als verkeersagent

Borgers, M.J.

published in
NRC Handelsblad
2013

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)
Borgers, M. J. (2013). Rechercheur, vermom u niet als verkeersagent. *NRC Handelsblad*, 16.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:
vuresearchportal.ub@vu.nl

Rechercheur, vermom u niet als verkeersagent

Controle op autopapieren is er voor de controle op verzekering en rijbevoegdheid. Niet om boeven te vangen, meent Matthias Borgers.

Verkeerscontrole met een opsporingsbril, heet de nieuwe methode van het Amsterdamse bureau zware criminaliteit waarover deze krant op 31 juli schreef. Efficiënt en effectief, aldus de politie.

Gaat dit te ver? Of is het eigenlijk best prettig dat de politie maximaal gebruik maakt van de mogelijkheden die de wet en de rechtspraak bieden om misdaad te bestrijden?

Zeker wanneer er door het optreden van de politie – een controle van de autopapieren gevolgd door het aanknopen van een gesprekje, het werpen van een blik in de auto en het terloops stellen van de vraag of men even in het handschoenenkastje en de achterbak mag kijken – drugs, wapens of stapels bankbiljetten worden gevonden.

Een debat over de rechtmatigheid van dat optreden wordt al snel als juridisch geneuzel ervaren. Maar dat is onterecht. Dat de politie veel armsglag bij het uitoefenen van controlebevoegdheden heeft houdt vooral verband met een arrest van de Hoge Raad uit 2006. Daarin ging het om een stopteken aan een auto waarin vrouwen zaten die mogelijk betrokken waren bij diefstal van kleding. Na controle van de papieren gaf de bestuurster toestemming om de auto te onderzoeken, waarna er enkele gestolen spijkerbroeken werden aange troffen.

De Hoge Raad achtte deze handelswijze toelaatbaar. Controlebevoegdheden mogen tegen iedereen worden ingezet, redeneerden de rechters. Het zou vreemd zijn als een verdachte persoon opeens immuun

wou worden voor die bevoegdheden. Verder stelde de Hoge Raad dat van misbruik van recht pas sprake is indien de controlebevoegdheid uitsluitend voor een ander doel wordt ingezet dan waarvoor deze is gegeven.

Kortom, het zou dus pas problematisch zijn als de politie een stopteken geeft, maar vervolgens niet vraagt naar rijbewijs of andere autopapieren.

Een voorbeeld uit de praktijk is het geval waarin er door een agent, na het stopteken, wordt gevraagd naar het paspoort. Maar zolang de politie keurig vraagt naar rijbewijs en autopapieren, neemt de rechter doorgaans aan dat het stopteken in elk geval mede is gebruikt voor het doel waarvoor die bevoegdheid is gegeven.

Een verkeerscontrole kan eenvoudig worden geënceneerd

Is deze praktijk wenselijk? Het is begrijpelijk dat de politie alle registers oponentrekt om misdaad te bestrijden. Maar vanuit rechtstatelijk oogpunt is er toch een serieus probleem. Het Wetboek van Strafvordering bevat immers een heel ruim arsenaal aan opsporingsbevoegdheden. Aan al die bevoegdheden zijn voorwaarden – en vaak helemaal niet zulke strenge – verbonden. Het is dit arsenaal aan bevoegdheden dat de wetgever aan de politie heeft willen bieden.

Daarmee is tegelijkertijd de grens getrokken van wat de wetgever toelaatbaar acht. Het toelaatbare wordt doorbroken wanneer de politie op creatieve wijze controlebevoegdheden inzet uitsluitend om opsporingsmogelijkheden te verruimen. De politie kruipt dan feitelijk op de stoel van de wetgever. En dat is on-

wenselijk in een rechtsstaat.

Rechters worstelen nogal eens met deze materie, omdat het in de praktijk nog niet zo eenvoudig is om de grens tussen gebruik en misbruik van controlebevoegdheden te trekken. Een controlebevoegdheid mag immers tegen iedereen worden ingezet, dus ook tegen een (min of meer) verdachte burger. Maar in de praktijk betekent dat niet dat iedereen steeds maar wordt gecontroleerd. Hoe vaak gebeurt het u nou dat er naar uw rijbewijs en autopapieren wordt gevraagd?

Voor een controle moet een redelijke aanleiding bestaan en die aanleiding mag niet alleen maar de wens zijn om voor de opsporing interessante informatie te verzamelen. Ter vervulling van die wens moet de politie zijn heil zoeken bij het Wetboek van Strafvordering en niet de Wegenverkeerswet.

Van een kritische beoordeling is geen sprake als de rechter genoeg neemt met het feit dat er naar autopapieren is gevraagd. Een verkeerscontrole kan immers eenvoudig worden geënceneerd.

Rechters zouden de lat duidelijk hoger moeten leggen door de politie en het OM stevig aan de tand te voelen. Gekeken moet worden of er – naast de verdenking die de politie koesterde – een redelijke aanleiding heeft bestaan voor de verkeerscontrole.

Rechters zouden daarom – meer dan nu het geval is – vooral ook hoge eisen moeten stellen aan de verslaglegging door de politie en de officier van justitie moeten bevragen op zijn betrokkenheid bij de besluitvorming over het politieoptreden. Wanneer duidelijk wordt dat de rechter niet elke verkeerscontrole voor zoete koek slikt, zet dat een rem op oneigenlijke praktijken.

Matthias Borgers is hoogleraar straf(proces)recht aan de Vrije Universiteit Amsterdam.